ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4280 — ՄԱՐՏ 23/5 ԱՊՐԻԼ 1900 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 5 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1317 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4280

در علیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata. CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԻՆ ԵՎ ԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ ... տարեկան. 140 Ղրշ.
» » վեցամսեայ. 70 »
» » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիր տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » վեցամսեայ. 20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 135 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Եթէ կայ երկիր մը, ուր կառավարական ձեւը ժողովուրդին մեծամասնութեան բարքերուն չի պատշաճիր և ազգային մամուլը հանրային կարծիքը չի ցոլացներ բնաւ, այն ալ Ֆրանսա է, և այդ իրողութիւնը պատիւ կը բերէ Ֆրանսայի ժողովուրդին մեծամասնութեան ուշիմութեան:

Այդ ճշմարտութիւնը որ հանրապետական Ֆրանսան վարող սկզբունքներուն ու վարդապետութեանց ոգւոյն դէմ իսկ կը մեղանչէ, չի դադրիր սակայն ճշմարտութիւն մը ըլլալէ, երբ նկատի առնուի սա պարագան թէ տեսականին մէջ՝ երկրին ամէն խաւերուն քուէով ընտրուող երեսփոխանութիւնը, գործնականին մէջ՝ մայրաքաղաքին քաղաքագիտութեան գործիչներու ճարպիկ մատերով դաւառական միամիտ ձուլարանին մէջ թափուած ներկայացուցիչներու հաւաքածոյ մըն է, հաւաքածոյ մը որ մայրաքաղաքին և դաւառին ներկայ շահերուն և համոզումներուն հակընդդէմ ազդակներուն տակ, յարափոփոխ ծրագիրներով և օր օրին ու հակասական որոշումներով երկրին վարչութիւնը կը զրկէ բոլոր վարչութեանց անհրաժեշտ եղող տարրէն, երկաթի ձեռքէն և յարատեւութեան ոգիէն:

Եւ քանի որ ազգային մամուլը, հակառակ իր ազնիւ ձգտումներուն, բոպէի քաղաքականութեան ամենահլու սպասարկուն է Ֆրանսայի մէջ, ուր վարչութիւն և մամուլ միեւնոյն ազդիրէն կը քաղեն իրենց ուժն ու կարողութիւնը՝ երեսփոխանական անկայուն մեծամասնութեան մը մէջ՝ պէտք չէ զարմանալ բնաւ երբ կը տեսնենք որ Ֆրանսայի մամուլը այս ու այն խնդրոյն մէջ գահավիժ կը գլորի սխալներու անեղը ու անյատակ անդունդին մէջ:

Եւ ցաւալին այն է որ մամուլը որ հանրային կարծիքը ցոլացնելու տեսական դերէն աւելի, զայն ուղղելու և վարելու նուիրական պարտքն ունի ինչպէս ամէն տեղ, մանաւանդ ի Ֆրանսա, այդ ուշիմ և ի բնէ ուղղափառ ժողովուրդին միաքն ու հոգին օտարոտի շաղախի խառնուրդով մը կը շաղուէ և կը նկրի զայն թափել այնպիսի կաղապարի մը մէջ որ օտարները անգամ կը ճանչնան թէ Ֆրանսական ուղիղ և գործնական տրամաբանութեան դրոշմը չի կրեր բնաւ:

Ահա այդպէս Ֆրանսական մամլոյ այն միեւնոյն անդամները որ համաձայն մը ունէին իրենց արդարակորով և ուղղափառ ընթացքին պատմառաւ, կրակ ու բոց կտրած անարգանք չմնաց որ չտեղային, դեռ երէկ, այն միեւնոյն Միացեալ Նահանգներուն դէմ որ Ֆրանսայի զաւակներէն ազնուագոյնները, Լ. Ֆիլիպներ, ոգեւորած էր, և որ սակայն, այն ալ իր կարգին, սեւ մտրթներու ազատագրութեան հերոս Տը Վէյներ արտագրած ըլլալուն ոճիրը գործած էր այս անգամ...:

Եւ այսօր որ Անգլիա, իբր քաղաքակրթութեան գործին գլխաւոր սատարը և ըստ օրինի Թրանսվալի հանրապետութեան գործանց պատասխանատուն, կը պահանջէ անկէ երկրին մէջ բնակող գոնէ սպիտակամորթներուն, ըլլան անոնք անգլիացի, գերման թէ Ֆրանսացի, հաւասար իրաւունքներ ճանչնալ, «հաւասարութեան,» գեղեցիկ սկզբունքին հիմերուն վրայ հաստատուած, Ֆրանսայի այլասերած մամուլը լուտանքներ կը տեղայ դրացի և բարեկամ տէրութեան մը վերհպետութիւնին դէմ:

Բայց ինչպէս որ քիչ մը վերը կ'ըսէինք, Ֆրանսայի ժողովուրդը բնաւ պատասխանատու չէ Ֆրանսական մամուլին այդ հակասական ընթացքին: Դեռ ի՞նչ հակասութիւններ որոնք հիմնովին կը մեղանչեն արդարութեան և ազատամտութեան սկզբունքներուն դէմ որոնք Ֆրանսայի ազգային նկարագրին յատկանիշն են եւ որ սակայն կը վխտան Ֆրանսական մամլոյ քարոզած արդի վարդապետութեանց մէջ: Վկայ այն անիմաստ պայքարը որ կը մղուի այս օրերս կրթական հաստատութեանց ազատութեան դէմ ի Ֆրանսա ուր ծնողք մը իրաւունք չի պիտի ունենայ իր զաւակին տալ այն կրթութիւնը ու դաստիարակութիւնը որ իր ճաշակին կամ յարմարութեանց կը պատշաճի. կրօնական հաստատութեանց կողմէ տրուած կրթութիւնը:

Հապա՞ այն տուրքի փոփոխութիւնները որոնք Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովին վիճաբանութեանց առարկայ կ'ըլլան այս օրերս. Հաւասարութեան սկզբունքին վրայ հիմնուած երեսփոխանութիւն մը կ'ուզէ քննել եկեմտական ծրագիր մը որ այդ սկզբունքը հիմնայատակ կ'ընէ, փոխանակ համեմատական (proportionnel) տուրքերու աստիճանաւոր (progressif) տուրքեր հաստատել առաջարկելով:

Բայց Ֆրանսայի ժողովուրդը ոչ էապէս դրական ժողովուրդ մըն է, իր ազգային հանճարին իսկ մեղանչող որոշումներուն դէմ ազդուապէս կը բողոքէ մանաւանդ երբ այդ որոշումները նիւթական անմիջական ազդեցութիւն մը կրնան ունենալ: Ահա ինչպէս ամբողջ Ֆրանսական գաւառները, որոնք միշտ փրկիչն ու փրկարարը եղած են Ֆրանսայի, միաբերան կը պարաւեն այդ եկեմտական ծրագիրը:

Իսկ գալով այն սխալներու որոնք մանաւանդ քաղաքական խնդիրներու մասին կը գործուին Ֆրանսական մամլոյ մեծագոյն մասին մէջ, այդ աւելի իսկ Ֆրանսական ողջմտութիւնը, գաւառը, ամէնէն ճարտասան և արհամարհող պատասխանը կու տայ անոնց: Բնաւ չի կարդար զանոնք:

ԶԱՐԵՀ ԵՌՍՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐ

Ը.

ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Հալէպի մէջ բաւական հետաքրքրական է այն մասը, ուր եկեղեցիները կառուցուած են, չարոյի պէս մէկ մէկու կից: Հոս ամէն եկեղեցի կամ ժողովուրդ, նոյն իսկ իր տոհմայնութեան մէջ, հինի ու նորի բաժնում մը ունի, հինը ըմբռնելով այն, որ աւանդապահն է կրօնական տոհմային դաւանութեան, ու նորին մէջ ամփոփելով տարբեր ազգութիւններու կաթոլիկները: Հալէպ՝ քրիստոնէական տեսակէտով գերազանցապէս կաթոլիկ քաղաք է, կ'ըսուի:

Մեր եկեղեցին կը մտնեմ առաջին անդամ. Մեծ-Պահքը սեղանները վարագուրած է ժողովրդական աչքերէն: Պատկերներու առատութիւն մը կը վխտայ եկեղեցիին ներսը. անոնցմէ հատ մը, մեծադիր, կը պատկերացնէ վերջին դատաստանը, անկեալ հրեշտակներու խումբերով: Եթէ Միլտոն աչք ունենար ու դիտէր, շատ հաւանական է որ տարբեր ձեւով պիտի բանաստեղծէր Դրախտին կորուսը: Եւ եբրեակայել թէ Աստուծոյ արարածներուն մէջ ա՛յդքան հրէշային թիւեր գտնուած ըլլան. Տանդէի դժոխային մտքէն աւելի սուր երեւակ ճարտարութիւն մը ունենալ պէտք էր մարդ: Ուրիշ պատկեր մը ասոր հակապատկերը կը կազմէ բոլորովին գեղագիտական նուրբ ճաշակով մը չինուած: Տիրամայրը կը դիտեցնէ մանուկ Յիսուսը, որ ժպիտը երեսին՝ փռուած կը մնայ իր մօր գիրկը և կայտառ մանուկն Յովհաննէս Մկրտիչ, իր գաւազանը ձեռքը բռնած, ու հրեշտակի լոյս թեւափետուրով զարդարուած իր անմեղ շրթները կը մօտեցնէ Յիսուսի երեսին: Այսքա՛ն բնականօրէն գծագրուած պատկերին գեղագիտական անմեղութիւնը, երբեմն գայթակղեցուցած է ժողովրդական տափակ միտքը, եկեղեցական այդ սրբավայրին մէջ. այնպէս որ մտադրած են արծաթով վարագուրել Տիրամօր լանջքին մերկութիւնը և Յիսուսի առիգած կապել արծաթ վարսերով. Շատեր կը հաւատան թէ այդ սեղմուած ստինքէն կաթի հոսիլը տեսած են:

Հալէպի Հայ տարրը կը ձեւանեն Անատոլուի գրեթէ բոլոր քաղաքներէն ու գիւղերէն գաղթականներ, որոնք վանականութեան, արհեստներու և սպասաւորութեան տուած են ինքզինքին: Տեղական առաջնորդարանի անկանոն ու անկեղպարան կացութիւնը նոր պատճառ մըն ալ աւելցուցած է այդ տարբեր մարդերուն անհամաձայնութեան: Ոչ համազումներու և ոչ գործունէութեան խմորում կայ հոս. ամէն ոք մինչեւ յետին սպասաւորը կը գործէ ի՛ր հաշոյն: Կրօնական ա՛յսքան այլազան եկեղեցիներով խճողուած քաղքի մը մէջ ցաւալի չէ՞ք գտներ այս պարագան: Ուր որ կանոնը կը պակսի, կարելի չէ արդիւնքի սպասել, ուր որ հաներաշխութիւն չկայ, կարելի չէ կրթական շինիչ ուղղութիւն մը սպասել. ցաւալի է որ Հալէպի մէջ այս տխուր իրողութիւնն է, զոր կը տեսնենք: Դէպի ներքին ինքնաճանաչութիւն սկսած է քայլ առնել Հալէպցին. այնպէս որ, երբ ըստ բաւականին զարգացած շրջանի մը մէջ կը հարցնեմ, թէ ի՞նչ նախասիրութիւն ունի Հալէպի Հայը, ինծի կը պատասխանէին.

—Հալէպի Հայը նախ կը մտածէ իր դպրոցին վրայ, երկրորդ իր եկեղեցիին ու առաջնորդարանին վրայ, երրորդ՝ իր տունին ու գործերուն վրայ, չորրորդ՝ իր զբօսանքին վրայ:

—Հիմա, կ'ըսէր անոնցմէ մէկը, կրթացանք բաւական կարգի դնել մեր դպրոցը, անոր տալով զարգացած ու խղճամիտ պաշտօնեաներ. կարգը եկաւ որ առաջնորդարանը մաքրենք իր ա՛կանոնութենէն, տեղական թեմական գործերուն կանոնաւորութեանը համար, սպասելով կարող, փորձ, և հմուտ առաջնորդի մը:

Անշուշտ բարեմիտներու այսօրինակ բաղձանքներն ու ընթացքը չեն կրնար պարզ պատճառել ա՛նոնց, որոնք իրենց հայրերէն սորված են ձուկ որսալ պղտոր ջրի մէջ, զարգացած մարդու դիմակին տակ ծածկելով ամէնէն գեղջուկ ու ապտտ նկատումները:

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ափաստութեանց դիւրութեան համար:

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

ՎԵՐՋԻՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Բ.

ԹԷՀԷՐԱՆ, Փետր. ի 20 ին.

Բայց էնչ է պատճառը, որ Նասրէդդին Շահը կարողանում էր կառավարել երկիրը, հոգալ պետութեան ընթացիկ ծախքերը առանց արտաքին փոխառութեան դիմելու, իսկ ներկայ Շահը ստիպված էր այդ քայլն անելու, քանի որ նոյն իսկ պետական ընթացիկ ծախքերի համար դրամ չկար գանձարանում: Այդ խնդիրը շարունակ դրվում է հրապարակի վրայ եւրոպական մամուլի մէջ. Նասրէդդին Շահը—ասում են քննադատները—կարողանում էր ծայրը ծայրին հասցնել և երկրի եկամուտներով կառավարել պետութիւնը, բայց յետոյ հաւասարակշռութիւնը խանգարեցաւ և չորս տարվայ ընթացքում պետութեան ֆինանսական վիճակը այնքան վատացաւ, այնքան պարտքեր դիզվեցին, որ հարկ եղաւ օտար փոխառութեան ծանրութեան տակ գցել երկիրը: Այս պատճառաբանութիւնը հիմնված չէ երկրի իսկական վիճակի ուսումնասիրութեան վրայ, որովհետև, առաջին, չորս տարվայ ընթացքում, երբ երկրի մէջ որ և է ամենափոքր, անշան, թող արմատական փոփոխութիւն չէ եղել, անկարելի էր, որ ֆինանսական վիճակը յանկարծ, առանց որ և է ցնցումներ կրելու, վատթարանար. երկրորդ, ամէնքին յայտնի է, որ ներկայ Շահի օրով պետութեան ծախքերը անհամեմատ աւելի քիչ են, քան հանգուցեալ Շահի օրով:

Այս խնդիրը պարզելու համար մեզ հարկաւոր է մի փոքր ծանօթութիւն տալ Պարսկաստանի ֆինանսական կացութեան և սիստեմի մասին, մի սիստեմ որ գոյութիւն ունի անյիշատակ ժամանակներից, գուցէ Կիւրոսից սկսած: Ինչպէս Կիւրոսի, Դարեհի ժամանակ, նոյնպէս և այժմ նահանգների կառավարիչները շարունակում են վճարել Շահին մի տարեկան որոշ տուրք. իսկ այդ տուրքի փոխարէն իրանք են գանձում նահանգի բոլոր ուղղակի հարկերը. այլ խօսքերով, Շահը վարձու է տալիս նահանգի ուղղակի հարկերը և, սովորաբար, տալիս է այն անձին, որ աւելի շատ վարձագին է առաջարկում: Նոյնպէս վարձով են տրվում անուղղակի հարկերը, օրինակ մաքսային եկամուտները: Վարձակալը իր կողմից մի երկրորդ անձի վարձու է տալիս հարկերի այս և այն ճիւղը: Վարձակալ նահանգապետը Շահին բացի որոշ տուրք կամ վարձագին տալուց, պարտաւոր է հայթայթել նաեւ նահանգի զինուորական եւ քաղաքացիական վարչութեան բոլոր ծախքերը, այն է զօրքի և պաշտօնեաների ռոճիկը, կենսաթոշակները, և այլն: Իսկապէս ամբողջ Պարսկաստանի ժողովրդի վճարած հարկերը եւ տուրքերը, այսինքն «քեօթուկով» որոշված, 15 քուրուր թուման է, այն է 7½ միլիոն թուման (2 քուրուրը մի միլիոն է) կամ 15 միլիոն ռուբլի. ուրեմն պետութեան ամբողջ եկամուտը 15 միլիոն ռուբլի է տարեկան. մի չնչին գումար, եւ այդ այն պատճառով, որ Պարսկաստանում գաղափար չունեն այն բազմաթիւ ուղղակի և անուղղակի հարկերի մասին, որոնցից կազմվում է երկրական երկիրների եկեմտական բիւրժէն. պարսիկ ժողովուրդը վճարում է միայն գլխահարկ եւ բերքերից տասանորդական տուրք. այդ գլխահարկը ամեն մի անհատից առնվում է մօտ 1 ռ. 50 կ. տարին: Պարսկաստանում չը կայ ոչ գիլդիական տուրք, ոչ քաղաքային, կալուածական և ոչ էլ զինուորական տուրք: Սակայն իրականութեան մէջ, վարձակալ—նահանգապետների սիստեմի պատճառով, հաւաքվում է ոչ թէ 15 միլիոն ռուբլի, այլ կրկնապատիկը, եռապատիկը: Այնու ամենայնիւ մինչեւ Նասր-էդդին Շահի մահը, այդ 15 միլիոնից Շահի գանձարանը մտնում էր տարեկան 6 միլիոն իբրեւ վարձագին, և ոչ աւելի, որովհետև մնացած 9 միլիոնը նահանգապետները ցոյց էին տալիս իբրև նահանգների կառավարութեան ծախք: Այդ 6 միլիոն ռուբլու կամ 6 քուրուր թուման մէջ էր մաքսերի եկամուտը, որ Նասրէդդին Շահի օրով հասնում էր 800,000 թումանի (1,500,000 ռուբլու): Երբ Նասրէդդին Շահը մեռաւ, ամէնքը հաւատացած էին, որ նա թողել է գանձարանում ահագին հարստութիւն, նոյն իսկ առասպելական, ամբողջ կարասներ, լցված ոսկիներով. բայց երբ գանձարանը բացվեց, ասասպելական ոսկիների հետքը չը կարցյտնվեց, որ հանգուցեալ Շահը իբրեւ ճարպիկ քաղաքագէտ, հարկաւոր էր համարել պահել ամէնքին, այն համոզման մէջ, թէ Իրանի Շահենշահը աշխարհիս ամենահարուստ վեհապետներից մինն է: Բացի գանձարանի դատարկութիւնից, Նասրէդդին Շահը թողել էր եւ երեք միլիոն թուման պարտք, այն է 2,000,000 թուման անգլիական ռէյտիին եւ 1,150,000 թուման չը վճարված ռոճիկներ եւ ծախքեր: Նստելով գահի վրայ այդպիսի հանգամանքներում, Մուզաֆֆէրէդդին Շահը ստիպված էր ինքն եւս պարտքեր անել անգլիական բանկից նոր գահակալութեան հետ կապված անխուսափելի ծախքերը հոգալու համար: Ապա նա ստիպվեց յատկացնել մի քանի նահանգների վարձագինները իր որդիներին, ռոճկի փոխարէն, իսկ մի քանի նահանգապետներն եւս, իմանալով որ ներկայ Շահը բարեսիրտ է եւ իր հօր պէս խստապահանջ չէ, սկսեցին չը վճարել նոյն իսկ վարձագինը, զանազան պատրուակներ բերելով: Այդպիսով եւ այդ վեց միլիոն ռուբլին, որ ստանում էր Նասրէդդին Շահը, չեցաւ եւ Մուզաֆֆէրէդդին Շահը իր գահակալութեան օրից, այս չորս տարվայ ընթացքում, իբրեւ որոշ, հաստատ եւ միակ եկամուտ ունէր միայն մաքսերի տուրքը, որը, բարեբաղդաբար 800,000 թումանից այժմ հասել է 1,700,000 թումանի կամ 3,400,000 ռուբլու: Բայց որովհետև 3½ միլիոն ռուբլիով անկարելի էր, պահել մայրաքաղաքում զօրք, պաշտօնեաներ, արքունիք, ուստի Շահի կառավարութիւնը ստիպված էր շարունակ պարտքեր անել: Եւ պարտքերը, դիզվելով. հասան մօտ 6,000,000 թումանի կամ 12,000,000 ռուբլու: Այդ պարտքը բաղկացած է հետեւեալ գումարներից. 1) անգլիական բանկին պարտ են 1,250,000 թուման. 2) ռուսաց բանկին պարտ են 1,250,000 թուման, 3) ծխախոտի նախկին ռէյտիին—200,000 թուման: 4) զանազան ռոճիկներ, եւ այլն 1,500,000 թուման:

Եւ ահա թէ այդ 6 միլիոն թումանը վճարելու, թէ՛ ընթացիկ ծախքերի համար պատրաստ գումար ունենալու եւ թէ Շահի Եւրոպա գնալու ծախքը հոգալու համար, կառավարութիւնը ստիպվեց դիմել արտաքին փոխառութեան: Շահի միջնորդութեան համաձայն, Ռուսաց կառավարութիւնը թոյլատրեց պետական բանկին փոխ տալ Պարսկաստանի 22½ միլիոն ռուբլի, 5% վճարելով, 75 տարի ժամանակով, մաքսային եկամուտների ապահովութեամբ:

Մենք չենք կարծում սակայն, որ այդ փոխառութիւնը կարողանայ էական բարեփոխութիւն առաջ բերել Պարսկաստանի ֆինանսական աննախանձելի վիճակի մէջ, որովհետեւ, առաջին, 22½ միլիոնից Պարսկաստանը կը ստանայ միայն 19½ միլիոն. (մնացած 3 միլիոնը բանկը պահելու է իբրեւ կոմիսիոն եւ այլ ծախք, որովհետեւ հարիւրին միայն 85 է վճարվելու). երկրորդ, այդ 19½ միլիոնից 12 միլիոնը կը վճարվի պարտքերի, 2 միլիոն Շահը կը ծախսի իր ճանապարհորդութեան վրայ, եւ կառավարութեան տրամադրութեան տակ կը մնայ միայն 5 միլիոն ռուբլի: Այդ գումարն էլ հազիւ բաւականայ ներկայ 1900 եւ 1901 տարվայ ընթացիկ պետական ծախսերը հոգալու, որովհետեւ մաքսերի եկամուտից արդէն տարեկան 700,000 թուման պէտք է տրվի Ռուսաց պետական բանկին կնքած փոխառութեան տոկոսների եւ գումարի մի մասի հանգցման համար:

Պարզ է, որ մինչեւ արմատական վերանորոգութիւն չը կատարվի Պարսկաստանի ֆինանսական եւ հարկային կազմակերպութեան մէջ, երկիրը օրէցօր կը սնանկանայ եւ ստիպված կը լինի նորանոր պարտքերի ծանրութեան տակ ընկնել:

* * *

ՎԻՃԱԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԽԱՐԲԵՐԴ, 6 մարտ 1900

Հիւսէյնիկի մէջ նորէն թեմական խնդիրներ: Ամառը հոս թաղականութիւն մը կ'ամբաստանուէր, որ եկեղեցիին սնուցիչն դարտկուած 3-4 հարիւր ոսկիին հաշիւը չի կրնար տալ, կամ՝ կու տայ ըսին յետոյ, բայց անկատար հաշուեցոյցով մը, որ ժամանակին գեղը գայթակղութիւններով լեցուց: Պետրոս վարդապետը միշտ, քանի որ Խարբերդ նշանակուած կը գտնէք Թըղթակցութեանս գլուխը, հոս ալ չուզեր ամենեին ամբաստանուածներուն երեսին գալ: Ժողովուրդը խնդիրը հանրագրով մը Պատրիարքարան կ'ուղարկէ, պարզելով մէկմէկ 12 տարուան թաղականութեան մը քննադատելի պաշտօնավարութիւնը. անոր ձեռքով կորցուած դրամին պարագաները, դպրոցին վիճակը, եկեղեցիին վիճակը, ու այս բոլորին մէջ առաջնորդին կատարած կողմնակալ դերը՝ պաշտպանելու մտօք ակնարկուած թաղականութիւնը:

Այս իմաստով հանրագրերու ճամբորդութեամբ մը դէպի Աղգ. Պատրիարքարան, ժողովուրդին բողոքը վայրկեան մը լսելի կ'ըլլայ ու ամբաստանուածներուն հեռացումովը, նորերու ընտրութեան հրահանգ կը զրկուի գեղը: Ճարտասան, կ'ընտրուին նորերը, խղճամիտները գտնէ: Ասոնց առաջին գործը բնական էր որ եկեղեցիին սնուցիչն անհետացած կարեւոր գումարի մը փնտռտուքը ըլլար, ինչպէս նաեւ կարգադրութիւնը գեղի դպրոցի ներքինին, ուր 200 աշակերտ երկու հեկեկի վարժապետներու խնամքին յանձնուած՝ արտասուելի վիճակ մը ունին այսօր, հին թաղականներուն անհոգութեան պատճառաւ:

Ժողովուրդը պահ մը ինքզինք ազատի դուր գալիք: Երեւոյթի մը առաջը կը գտնէ, նոր ընտրուածները շատ անկեղծ հետամտութեան մը մէջ կ'երեւան ըլլա՛լ եկեղեցիի ու դպրոցի գործերը օրը օրին շնորհքով ճամբու մը մէջ բերելու համար. հիները չեն տանիր այս, իրենց սրբոտերուն ժահրը դուրս տալով, ատեն ատեն նորերու հացէին: Վարդապետը, աւելի առոյգ ու կիսավայրենի, իր սքանչելի ընդունակութեանց յարմարցուց Ասիական մտկուած մտքին արտադրութիւնները և աստիճանաբար տէր եղաւ նախապատմական քաղաքակրթութեան մը բեկորներուն:

Այս Ողիմպոսը, Թեսալիոյ Ողիմպոսը և Կրէտէի Իտա լեռը, երրորդութիւն մը կը կազմէին բարձր գագաթներու, որոնց վրայ կը բնակէր յաճախ Արամազդ, ինչպէս կ'աւանդեն: Երեքն ալ կը բարձրանան դաշտերու մէջ, խոնարհ հողին երեսէն՝ մինչեւ երկնային կապոյտին խորը կը մխրճուին, միշտ ամպոտ բար, միշտ արհաւրոտ:

* * *

Արեւը բացուած է կապոյտի մը խորէն, գարնանային անձրեւոտ ու անուշ օրուան մը տպաւորութիւնը արթնցած է դաշտին մէջ: Կառքը կը սուրայ. ճամբան միշտ դէպի վեր կը բարձրանայ՝ Ողիմպոսի թիկունքներէն: Եւ ահա կ'երեւայ Պրուսայի փոքրիկ հովիտը. կանաչազարդ, թթենիներու պարտէզներով դրուագեալ: Քաղաքին դեռ տասը քիլոմէթը մնացած, այգիներու, պարտէզներու, թթատանտներու, բանջարանոցներու անսահման կանանչութիւն մը կը պարարէ աչքերս: Ամէն մը հող չես գտներ խոպան, անծաղիկ, անկանանչ ծածկոյթով, ու կը զգաս որ չէն, գեղեցիկ ու կենդանի քաղաքի մը մէջ պիտի մտնես: Ճամբուն երկու կողմը բարտի, կաղամախի ու չոճիի ծառեր, իրենց գեղուդէշ հասակը կը տնկեն երկնաբերձ, ու ա՛ռոց ետեւէն կը տարածուին խիտ ու մութ կանանչ թթատանները: Վերը, Ողիմպոսի կողերուն վրայ, մզկիթներու սպիտակ գմբէթներ, մինարէներու նուրբ ու ճերմակ հասակին քով և ասդին քաղաքին մեծամեծներու ապարանքները՝ տեսակ մը գիւթիչ երեւոյթ կ'ընծայեն անոր: Ժամը 10 ուկէս է, երբ կառքս կանգ կ'առնէ Սէյտ Պաշի, օթէլ Նուրիէին առջեւը:

ԳԱԼՈՒՍՏ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

պետք այս անտեղի թշնամութիւններուն ալ ատենին հասու կ'ըլլայ, բայց հոգ չըներ, երբեք չի շարժիր տեղէն։ Եւ ի՞նչ կ'ուզէիք որ ընէ. հիմայ ալ, կը լսենք թէ՝ նոր հրահանգ ղրկեր է, որ Հիւսէյ-նիկցիները զարնան եղանակին յարմար թաղականութիւն մը բնտրեն։ Զենք գիտեր թէ գիւղացւոց քով ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ այս հրաւէրը։

—Այլ առակ լուսարուբ. Քէսրիկի Տ. Սահակ քահանային անունն ալ այս սիւնակներուն մէջ երկուք-երեք յիշուեցաւ կը կարծենք։ Երեք հարիւր տնուորով գիւղ մը ու քահանայ մը հինգ երկար տարիներէ ի վեր իրարու հետ չկրնալ համաձայնելէն ետքը, քիչ կը մնար որ Պետրոս վարդապետ այդ ապիկար քահանային համար լանջախաչ մը խնդրէր, ապրութեան մէջ թողով գիւղին ժողովուրդը։ Խնդիրը անկարելի էր որ Պատրիարքարանի կողմէ չլսուեր. ասոր վրայ քահանան 5-6 ամիս եկեղեցիէն հեռու մնալու Պատրիարքական հրաման մը կ'ընդունի ու գեղի եկեղեցին պահ մը միայն աղատ կը մնայ բանդրուած պաշտօնեայէն։

Հինգ-վեց ամիսներէ ետքը օր մը ալ ահա կին մը կը ներկայայ Հայրսուբին, ու «Խոդկ-պագին» ներսմ կը խնդրէ քահանային համար. ժողով ու Քէսրիկցիները ոտքերնին գետին զարնելով պատիժին հրկարացումը կը պահանջեն, օգուտ չըներ։ Հոս ալ Քէսրիկցի քոյր հարսը կ'ըլլայ չնորհ գտնողը, որմէ անմիջապէս քահանան ալ իր եկեղեցին ու փիլոնը կ'երթայ գտնել։ Պետրոս վարդապետ անկէ վերջն է որ կ'իմացնէ Պատրիարքարան թէ՝ ծանօթ քահանային խնդիրը սանկ անուշ տեղը կապելու համաձայնութիւն մը ունեցանք Խառն ժողովոյս ու Քէսրիկցիներուն հետ։

Գիւղացին այս եղածին հանդէպ, քահանային հին արարքներուն ոչ նոր ըրածներուն մասին գանգատը գանգատ կը պահէ ու նորէն ուղղակի Պատրիարքարան կը դիմէ, սպասելով որ քահանան միանգամ ընդմիշտ հեռացուի իրենց գիւղէն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒԱՖԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ

Պլէօմֆոնթայնէն մարտ 30 թուականով սա հեռագիրը կը հաղորդեն.

«Անգլիոյ ընդհանուր բանակեցողը լուր առնուած ըլլալով որ Պոէրներու զօրախումբ մը քանի մը բլուրներու կը տիրէ Կլէնի հիւսիսային կողմը, ուր այժմ Անգլիոյ անձնապահ զօրքերը կը գտնուին, Լորտ Ռոպէրթս, թշնամին ատկէ վանելու համար, Ֆրէնչ զօրավարին հրամանատարութեամբ զօրախումբ մը ղրկեց որ կը բաղկանար Թուքէր զօրավարին զօրաժինէն, հեծելազօրքերու երկու կիսաբաժինէ, հեծեալ թնդանօթաձիգներէ և թեթեւաշարժ հեծելազօրքերու կիսաբաժինէ մը։ Այս վերջինը, որ էր Կալէ դերգնդապետին հրամանատարութեան տակ կը գտնուի, 400 Աւստրալիացիներ ալ ունի։ Ֆրէնչ զօրավարը աջ կողմէն և էր Կալէ՝ ձախէն, շրջաբիկ շարժում մը կատարեցին, մինչդեռ հետեւակներու մեծ մասը կը յարձակէր Պոէրներու դիրքին կեդրոնին վրայ։ Պոէրները յամրաբար և կանոնաւոր կերպով ետ քաշուեցան՝ տանելով իրենց մեռեալները ու վիրաւորները։ Անգլիացիները հետզհետէ տիրեցին բլուրներուն և հիմա մեծ բլուրին վրայ աքանչելի դիրք մը գրաւած են։ Պրանտֆորթի մէջէ Պոէրները հինգ հազար հոգի են։ Հիմա Անգլիացիներուն ձեռքը գըտնուած դիրքին հանդէպ կայ ընդարձակ դաշտ մը որ կ'երկարի Պրանտֆորթի աջ կողմէն։»

—Լորտ Ռոպէրթս մարտ 31 թուականով ալ սա հեռագիրը ուղղած է։—Պոէրները կը հեռանան Պրանտֆորթէն և դէպ ի հիւսիս կ'երթան։ Երէկուան ճակատամարտին մէջ սա կորուստները ունեցան. սպայ՝ 2 մեռեալ և 10 վիրաւոր։ Զինուոր՝ 19 մեռեալ, 159 վիրաւոր և 3 անհետացած։

—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը ուրբաթ իրիկուն ծանոյց անգլիական նշանաւոր սպայի մը՝ կոմֆ գնդապետին մահը Ալիուալ-Նորթի մէջ՝ մարտ 28ին։

—Տուրպանէն մարտ 31 թուական հեռագրով մը կը ծանուցանեն թէ պատերազմի դաշտէն առնուած վերջին լուրերու հայելով, Տրաքէնսպէրկի և Բլաթպէրկի կիրճերուն տիրող Պոէրներուն թիւը աւելցած է։ Լէտիսմիթէն անդին շրջուն պահակները և յառաջապահները խստիւ կը հսկեն Պոէրներու շարժումներուն վրայ, բայց ասոնք բոլորովին պաշտպանողականի վրայ կը մնան։

—Պաղեթղանէն հակասական լուրեր կ'առնուին։ Սըր Կոտֆրի Լակտէն հեռագրով կը գանգատի պաշարի և մանաւանդ պահածոյ ուտելիքներու նուազութենէն։

—Բրէթորիայէն մարտ 30 թուականով սա հեռագիրը կը հաղորդեն.— Մարտ 28ին Պոէրները ամրակոծեցին Ֆաուրթին-Սթրիմսի անգլիական բանակեցողը։ Երկու Պոէրներ վիրաւորուեցան։ Անգլիացիներուն կորուստը յայտնի չէ։ Անգլիացիները որոնք թոյլ կերպով պատասխանած էին, գիշերը հեռացան իրենց դիրքէն։ Քրոնղթատէն մարտ 27 թուականով կը հեռագրեն թէ Լէտմէռ, Օլիվիէ ու Կրոպլէր զօրավարները Ուինպուրկէն չորս ժամ հեռուն կը գտնուին և կը ջանան երկաթուղիին հանելու։ Տիուրթ զօրավարը մարտ 29ին Մոտտէր-Բորթ կը գտնուէր։ Քրօսթէր հրամանատարը որ Օռանժիներու խումբով մը մարտ 20ին Տիուրթ զօրավարին քովէն մեկնած էր, Լէտիսբրանտի վրայ կը քալէ։

—Սիմընսթաունի հիւանդանոցին մէջ ութերորդ Պոէր մը ալ թիֆոյէ մեռած ըլլալով, անոնց Սէնթ-Էլէն ղրկուիլը յետաձգուեցաւ։

—Պլէօմֆոնթայնէն մարտ 29 թուական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լորտ Ռիչնէր և սպայակոյտը Օռանժ գետը անցեր են Նորվալս-Բոնի մօտ։ Լորտ Ռիչնէր իր ունեցած երեք հազար զինուորներէն եօթը հարիւրը Բրիէսլաա թողուցեր է։

—Լոնտոնի պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Բարեյուսոյ Գլուխին նաւային ընդհանուր հրամանատար դեր-Ծովակալ Սըր Ռոպէրթ Հարրիսի հեռագիրները որոնք թէեւ նոր բան մը չեն պարունակեր, սակայն պատերազմի դաշտին վրայ գտնուող նաւային զինուորներուն կատարած գործողութիւնները կը տեղեկագրեն մանրամասնօրէն։

—Պուիսէլի Բըքի Պէօ լրագիրը Բրէթորիայէն փետր. 25 թուականով հեռագիր մը հրատարակած է, ուր կ'ըսուի թէ Վիլլպուա Մառէոյլ Ֆրանսայի գնդապետը արդէն գուշակած էր դէպքերուն ստանալիք ընթացքը Պոէրներուն փոքրաթիւ ըլլալուն հետեւանքով. ուստի խրատած էր անոնց որ անմիջապէս յարձակին Լէտիսմիթի վրայ։ Գնդապետը նաեւ յարձակման յատակագիծ մը պատրաստեր է, որ յաջողելու հաւանականութիւն ունէր, բայց մարդու բազմաթիւ կորուստ պիտի պատճառէր։ Պոէր հրամանատարները, որոնք կ'ուզէին խնայել իրենց զինուորներուն, վարաներ են, բայց գնդապետը ճիշդ գուշակած էր։

—Լորտ Ռոպէրթս գրած է իր բարեկամներէն մէկին թէ պատերազմը յունիսի կէսէն առաջ պիտի չաւարտի։ Պոէրներու յամառ ընդդիմութենէն զատ, յարթեր է մառէշալը, որ պիտի յապաղեցնէ մեր յառաջխաղացութիւնը, կայ նաեւ այսչափ անջրդի երկրէ մը հետեւակները յառաջացնելու դժուարութիւնը։

ԵՐԿՊ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 3 ապրիլ. — Լորտ Ռոպէրթսի մէկ նոր հեռագիրը կը ծանուցանէ պաշարփոխադրող խումբին կորուստը։ Պոէրները, որոնք գետակին վրայ անցքի մը մօտ պահուած էին, յանկարծ յարձակեր են։ Անգլիացիներէն բազմաթիւ զինուորներ ու ձիեր սպաննուեցան և 7 թնդանօթներ Պոէրներուն ձեռքը անցան։ Ասոնց թիւը 8-10,000կը հաշուուի։ Լորտ Ռոպէրթս իսկոյն օգնութիւն ղրկեր է։ Պոէրները դէպ ի Լէտիսբրանտ քաշուեր են, Անգլիացիները իրենց բոլոր վիրաւորները վերցնելէ ետքը։

—Լրագիրները Պլէօմֆոնթայնէն ապրիլ 1 թուականով հեռագիր մը կը հրատարակեն ծանուցանող թէ 19դ. կիսաբաժինը յառաջանալով հասեր է թակարդին տեղը և յարձակեր է Պոէրներուն վրայ, որոնք ետ քաշուեր են։ Լէտիսբրանտէն դէպի ջուրի ճամբաները յառաջացող Պոէրներու խումբ մը գրեթէ բնաջինջ եղեր է Ֆրէնչ զօրավարին հեծելազօրքերու կողմէ։

—Սմալտէլի Պոէրներու բանակեցողէն մարտ 30 թուականով կը հեռագրեն Ռիւթերի թէ բուռն ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Պրանտֆորտի և Պլէօմֆոնթայնի մէջտեղը։ Անգլիացիները յարձակեր և ետ մղեր են եօթը հազար Պոէրներ, մեծամեծ կորուստներ պատճառելով անոնց։ Նորագոյն լուրերու նայելով երկու հազար Պոէրներ մեծ յաջողութեամբ յարձակեր են երեք հազար Անգլիացիներուն վրայ, բայց այս վերջինները 13,000 հազար հոգի օգնութիւն ստացած ըլլալով, Պոէրները պարտաւորուեր են ետ քաշուիլ։ Ատոնց կորուստը քիչ է։

—Լորտ Ռոպէրթս Պլէօմֆոնթայնէն ապրիլ 2 թուականով կը հեռագրէ.—Թէև իմ վերջին հեռագրէս ի վեր ոչ է ճակատամարտ չէ կատարուած, սակայն մեր զինուորները միշտ փոքր ընդհարումներ ունեցան թշնամիին հետ։

—Անգլիական զինուորները տիրեցին Բէլմարթի՝ Բարնարվոնի մօտ։

—Պոէր գերիներուն մէջ մահերու թիւը կ'աւելնայ։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին անցեալ ուրբաթ օրուան նիստը գրեթէ բոլորովին նուիրուեցաւ չինական գործերուն։ Ընդդիմադիր երեսփոխաններէն Պ. Ուօլթըր, որ Զինէն կը դառնայ և ուր երկար ատեն կեցած է, իր տպաւորութիւնները պարզեց Ժողովին, և այդ առթիւ մեծ վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ։ Աւասիկ Պ. Ուօլթըրի խօսքերը.

«Զինու մէջ շահ ունեցող բոլոր տէրութիւնները խստիւ կը հսկեն այդ շահերուն վրայ։ Ճարոնցի քաղաքական անձնաւորութիւններու հետ ունեցած տեսակցութիւններս ու հետեւանքով սա համոզմը գոյացուցի թէ, նոյն իսկ պատերազմ մը աչքը առնելով, Ճարոն թող պիտի չտայ որ Ռուսիա ինքսիք Քորէայի մէջ իր ունեցած գերակշռութեան իրաւունքին։ Գերմանացիներն ալ անհաւատալի գործունէութիւն մը ցոյց կու տան Քիաօ-Զէուի մէջ։ Տասը հազարի չափ Զինացիներ տեսայ որոնք Շան-Թունկի մէջ երկաթուղիներ կը շինեն և նաւահանգիստներու պէղման կ'ուշխատին։ Միայն մենք ենք որ բան մը չենք ըներ։ Շատ նուաստացուցիչ բան մին էր տեսնել թէ Ուէյ-Հայ-Ուէյը ի՞նչ եղած է մեր ձեռքին մէջ, այն յայտարարութենէն ետքը զոր աշխարհի ուղղեցինք ըսելով որ այդ նաւահանգիստը մեզի անհրաժեշտ է՝ իբրեւ փոխարինութիւն Բորթ-Արթուրի։ (Ծափահարութիւններ)։ Զինու հիւսիսային կողմը մեր ազդեցութիւնը ոչինչ է։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը միայն գերակշռութիւն ունի։ Զինու հարաւային կողմն ալ ուրիշ տեսակ է։ Ամբողջ Եանկ-Զէն պարտեցայ և գետակն ի վեր եկայ մինչեւ 1600 մղոն։ Այդ տեղ բազմաթիւ ֆրանսացի ժէզուիթներ կան որոնք երկրին հարստութեանը և առեւտրական սպառման կեդրոններուն վրայ տեղեկութիւններ կը հաղորդեն ֆրանսական կառավարութեան։ Անոնց շնորհիւ Ֆրանսա հիմա իրական մենավաճառ մը ձեռք բերելու վրայ է, հարուստ հանքեր պարունակող վեց գաւառներ շահագործելու համար։ Նաեւ շնորհիւ ժէզուիթներու, Ֆրանսացիները ունին Եանկ-Զէի մէկ քարտէսը որ ինձի ալ անհայտուելի ծառայութիւններ մատոյց։ Նեթալի մէջ որ տարիներէ իվեր մեր ձեռքը կը գտնուի, չկրցանք ունենալ գործակալ մը ոչ մեզի տեղեկութիւններ հաղորդէ։ Լէտիսմիթի շրջականերուն համար պատրաստուած քարտէսները բնաւ օգտակար չեղան։ Տեղն է յիշել այս պարագաները։ Ամէնքը այս չէ։ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ 1896ին եղած կարգադրութիւնները՝ Եուն-Նանի և Զէ Զուանի մէջ առեւտրական դիւրութեանց համար, Ֆրանսայի կողմէ ամէն ատեն չյարգուեցան, և ատոր դէմ Անգլիոյ կառավարութիւնը բան մը չըսաւ։ Նարիկ-Ֆու, որ տարի մը առաջ բաց Նաւահանգիստ հռչակուած էր, միշտ գոց կը մնայ, և այդ ալ հաւանօրէն Ֆրանսական ազդեցութեան շնորհիւ։ Ֆրանսա նաեւ փութով կը շինէ երկաթուղի մը որ Թոնքինը Եուն-Նանի պիտի միացնէ և զոր անշուշտ մինչեւ Զէ-Զուան պիտի երկարէ։ Ֆրանսա իրեն կը քաշէ Զինու հարաւային արեւմուտքի բոլոր վաճառականութիւնը։ 1885ին Ֆրանսական Հնդկաչինի մէջ ներքուստներու եօթը ութերորդը Անգլիայէն ու Գերմանիայէն կը տարուէին։ 1889ին մաքսային նոր սակացոյցով որ նախամեծարութիւն կու տայ Ֆրանսական ապրանքներուն, ներքուստներու երեք չորրորդը Ֆրանսայէն կը տարուին և մնացած մէկ չորրորդը միայն ուրիշ տեղերէ։»

Պ. Ուօլթըր եղրակացնելով պահանջեց որ քիչ մը աւելի ցնցէ Զինու մէջ ունեցած իր գործակալները և աւելի նպաստաւոր ու պաշտպանէ իրեն հպատակ վաճառականները։ Ատենաբանը ատոր իրեւ լաւագոյն միջոց, առաջարկեց վերաքննել մաքսային սակացոյցները՝ Զինու արտադրանց ու ներքուստներ համար։

Արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք պատասխանելով նախ կր գովէ Պ. Ուօլթըրի պարզած շահեկան տեսութիւնները. կ'ըսէ թէ ատոնց մէկ քանին գործադրութեան պիտի դնէ, բայց գլխաւոր կէտերուն վրայ համակարծիք չէ ատենաբանին։ Նաեւ թէ Անգլիա գանգատելու բան մը չունի՝ Զինու մէջ իրեն ինկած բաժին համար։ Պ. Պրոտրիք սա պէս շարունակեց.

«Զինու հիւսիսային կողմին, այսինքն Մանչուրիոյ համար այս իրիկուն բան մը պիտի չրսեմ։ Միայն պիտի յիշեցնեմ թէ մենք ծովային տէրութիւն ենք, մինչդեռ Ռուսիա ցամաքային սահմանագլուխ մը ունի Ռուսիոյ հետ՝ չորս հազար փարսախէն աւելի։ Ուրեմն կը զարմանամ տեսնելով ժողովին ներկայացուած խնդիր մը իբրեւ թէ Ռուսիա մեր չուզելովը գրաւած ըլլայ նահանգ մը որ մեր ձեռքը չէ և զոր Զին չի կրնար պահել առանց արտաքին աջակցութեան մը։ Իմ մասիս, անիրաւ կը գտնեմ մեզի եղած այն մեղադրանքը թէ բան մը չենք ըներ Զինու մէջ։ Միւս տէրութիւններուն չափ հոգածութեամբ կը պաշտպանենք մեր հպատակներուն շահերը։ Վերջերս միսիոնար Պ. Պրուքսի սպաննութեան առթիւ անոր ապացոյցը տուինք։ Գալով մենաշնորհներուն, կրնանք ուշադրութեան առնել, թէ ի՛նչ պատահեցաւ երբ Ռուսիա՝ Հանքաւոր մէջ և Ֆրանսա ալ Շանկայի մէջ մենաշնորհներ ստացան։ Այդ երկու պարագաներուն մէջ ալ Զինու կառավարութիւնը շատ գոհացուցիչ վարմունք ունեցաւ։ Ն. Վեհափառութեան կառավարութեանը հանդէպ։ Թող ցոյց տան անցեալ տարի Զինու մէջ մեր վրայ տարուած միակ յաղթանակ մը։ Վերջապէս վաճառականութեան համար ալ կրնամ ըսել թէ մեր առած տեղեկութիւններուն նայելով, Զինու մէջ ոչ անգլիական վաճառականութիւնը վնասուած է և ոչ ալ ազդեցութիւնը։»

Այս վիճաբանութիւնը առանց վաւերացման աւարտեցաւ։ Քուէ տեղի չունեցաւ և Ժողովը անցաւ օրակարգին։

ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ ՕՐԸ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ երեսփոխան Սըր Մ. Սթուարթ գանգատեցաւ թէ Բարիզի արուեստահանդէսին մէջ անգլիացի ցուցադիրները պիտի պարտուրուին կիրակի օրերն ալ իրենց գործին գլուխը գտնուիլ, ինչ որ հակառակ է տէրունական օրը սուրբ պահելու օրէնքին։ Պ. Պրոտրիք պատասխանեց թէ արտաքին գործոց պաշտօնարան այդ մասին բան մը չի կրնար ըսել և թէ պէտք է ձեռնհաս մարմնոյն դիմել։

ՀՈՆԿ-ԿՈՆԿԷՆ մարտ 30 թուականով կը հեռագրեն Թայմզի թէ Իվոնկ-Եուբուի, որ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, արդի դրութեան համակարծիք չըլլալուն համար ձերբակալուած էր, Հոնկ-Կոնկէն Քանթոն տարուած միջոցին փախեր է։ Հիմա Մաքաօ կը գտնուի, ուր այլեւս ձերբակալուելու վախ չունի։

ԱՆԹԻԼԵԱՆՆԵՐՈՒՆ մէջ դանիական ըստացուածքները Մ. Նահանգաց ծախելու համար կատարուած բանակցութիւններ ընդհատուեցան։ Տանիմարքա հիմա 15 միլիոն ֆր. կուզէ։ Կը կարծուի թէ Մ. Նահանգները պիտի վճարեն այդ գումարը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Ֆրանսայի երեսփոխաններէն Պառոն տ'Էթուռնէլ որ իբրեւ Ֆրանսական պատուիրակ ներկայ գտնուած էր Լա Հէյի Դեսպանտխորհուրդին, ուրբաթ իրիկուն Լոնտոնի մէջ Անգլիոյ քաղաքական արհեստապետութենէն կոչուած տրուած սեղանին առթիւ, որուն հրաւիրուած էր, բաժակաճառ մը պատասխանելով ըսաւ.

«Նեղուցին երկու կողմէն ինչ որ ալ ըսեն ծայրայեղ ազգասէրները կամ անպատասխանատու ծաղրանկարիչները, գիտեմ թէ Անգլիա թշնամի չէ Ֆրանսայի։ Իրաւ է որ երկու երկիրները անհամաձայնութեան առարկաներ ունին իրենց միջեւ։ Ուրիշ կերպ ի՞նչպէս կրնար ըլլալ։ Օրինակի համար, դուք շատ ազատօրէն դատեցիք Տրէյֆիւսի մեր գործը, մինչդեռ մենք ձեզի հետ միեւնոյն տեսակէտով նկատողութեան չառանք Թրանսվալի խնդիրը, բայց ասիկայ պատճառ մըն է որ երկու ազգերէն մէկը միւսին թշնամի նկատուի։ Եթէ այդպէս ըլլար, միջազգայի կեանքը անկարելի պիտի ըլլար և իւրաքանչիւր ազգ պիտի պատերազմէր միւս բոլոր ազգերուն հետ։ Ոչ, Անգլիա թշնամի չէ Ֆրանսայի և ոչ ալ Ֆրանսա՝ Անգլիոյ։ Անշուշտ իրարու հետ ծանր դժուարութիւններ պիտի ունենան, քանի որ դրացի են աշխարհի մէկ քանի մասերուն մէջ, բայց ատիկա ամէնէն աւելի պատճառ մըն է որ խաղաղութեամբ կարգադրեն այդ դժուարութիւնները։ Եթէ այդ խաղաղութիւնը լուծումներուն անհրաժեշտ պէտքը չտիրեն, ատիկա անդարմանելի դժբաղդութիւն մը պիտի ըլլայ աշխարհի համար։ Անգլիա և Ֆրանսա հաւաքաբար առեւտրական ահագին շահեր ունին, որոնք անհաշտելի չեն, բայց միեւնոյն պարտականութիւնները ունին, որոնց համար պատասխանատու են թէ՛ իրենց և թէ մարդկութեան հանդէպ։ Ուրիշ ազգեր իրենց աչքերը յառած են Անգլիոյ ու Ֆրանսայի և կը սպասեն հետեւիլ անոնց օրինակին։ Պէտք է որ այդ ազգերը առաջնորդեն քաղաքակրթութեան շաւղին մէջ։ Ահա ատոնք են իրենց ճշմարիտ շահը, ճշմարիտ պարտականութիւնը, ճշմարիտ դերը և սքանչելի ու ազնիւ պաշտօնը։»

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ. —Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Նիքարակուայի և Քոսթա-Ռիքայի յարաբերութիւնները ծրգտեալ են և թէ Նիքարակուայի մէջ ծանր չվոթութիւններէ կը վախցուի։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը կը մտածէ թէ հարկ չէ՞ ամերիկեան մարտանաւ մը ղրկել Նիքարակուա՝ ամերիկեան հպատակներու կեանքը ու ինչքը պաշտպանելու համար, ինչպէս Անգլիա արդէն ղրկած է նոյն նպատակով։

ՊԱՐԱԳԱՅԱՆ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Պարագայեանի մէջ հաստատուած խաղաղ գիւղացիներու մասին։ Այդ կիսաբաժինը որուն կազմակերպութիւնը եւ մարզանքը՝ պարագայեան մարէշալի ատիճան ունեցող ռուս սպաներու յանձնուած է, առայժմ կը բաղկանայ 200 սպաներէ և 1500 հետեւակներէ, առանց հաշուելու հեծելազօրքերը և հեծեալ թնդանօթաձիգները։ Մարզիչ սպաները Ռուսիոյ ընդհանուր ազգայնոյին հրամանին տակ կը գտնուին։

ՆԵՒ ԵՈՐՔԷՆ կը հեռագրեն թէ Պէրնի իրաւաբանական ատեանին վճիռը, Տէլկոյի խնդրին համար, ճշմարիտ զարմանք մը առաջ բերեր է հոն։ Նախ կարծուեր է թէ սխալ մը և թէ հեռագիրը թուանշան մը պակաս տուած է, որով 153,140,000 ֆր. է և ոչ թէ 15,314,000 ֆր.։ Այդ պատճառով լրագիրներէն շատերը լուրը ծանուցեր են, ըսելով որ 153,140,000 ֆր. պիտի վճարուի ամերիկացի մը անգլիացի բաժնետէրերուն։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը անմիջապէս հեռագրեր է Պէրն, որպէս զի թուանշանը կրկնեն։ Ուրբաթ առաւ երբ ճշմարտութիւնը ճանչցուեր է, մեծ յուսախաբութիւն մը տիրեր է։ Ամերիկացիներուն պահանջումները երկրորդական կարեւորութիւն մը ունին Անգլիացիներուն պահանջումներուն քով։ բայց Ուաշինկթընի մէջ համոզում կը տիրեր թէ հատուցման գումարը առնուազն 67,500,000 ֆր. պիտի ըլլայ եւ բարդուած տոկոսներն ալ եթէ աւելցուին, գումարը պիտի կրկնապատկուի։ Ամերիկեան լրագիրները շատ խիստ լեզուով կը խօսին Պէրնի իրաւաբանական ատեանին այդ վճռին վրայ։

ԲԷՆԹԱՑԷՆ առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Երեսփ. Ժողովը մերժեր է Զիչի կոմսին մէկ առաջարկութիւնը՝ քաղաքական-կրօնական օրէնքը վերքննելու մասին։

ՖՐԱՆՍԱԳԻ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց այն որոշումը որով Բարիզի Արուեստահանդէսին բացումը պիտի կատարուի ապրիլ 1)14ին։

ԻՏԱԼԻԱ. — Հռոմէն կը հեռագրեն Բոլիքիճ Գորէսբոնտենցի թէ Իտալիոյ խորհրդարանական արդի տագնապը որչափ ալ ծանր ըլլայ, բացարձակապէս անկարելի է որ անոր արդիւնքը ըլլայ Բէլլու զօրավարին նախարարութեան հրաժարումը, ինչպէս ընդդիմադիր քանի մը թերթեր կը պահանջեն իբրեւ միակ ելք մը ներկայ դժուարութիւնները կարգադրելու համար։ «Կառավարութիւնը, կը յարէ Բոլիքիճ Գորէսբոնտենցի թղթակիցը, միայն չանցներ տեղի տալ Խորհրդարանին փոքրամասնութեան առջեւ։ Ժողովուրդին մեծամասնութիւնը չատ պիտի ցաւի որ խիստ դժուարին պարագաներու մէջ պաշտօնի կոչուած նախարարութիւն մը որ երկրին մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելով ամէն կողմէ մեծապէս գնահատուած է, ոչ ոչ տեղի տալ կործանարար քաղաքականութեան մը կուսակից խումբի մը։ Այդ տեսակ նահանջ մը առաջ պիտի բերէ վտանգաւոր օրինակ մը որուն հետեւանքը անհաշուելի է։ Բէլլու զօրավարին դալիքը ոչ թէ իր դիրքը կը պաշտպանէ, այլ երկրին հաստատութիւնները, եւ այդ պաշտպանութիւնը կը պահանջէ երեսփ. Ժողովին ներքին կանոնագրին վերաքննութիւնը, ատենապետին իրաւասութիւնը ընդարձակելու պայմանով, որպէս զի կարող ըլլայ արգիլել՝ հաստատութեանց գործելու կանոնաւորութիւնը խանգարողներուն արարքը։»

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանը, կ'ըսէ Սոֆիայէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը, Սոֆիայէն ճամբայ ելեր է և կը կարծուի թէ Վիէննա գացած է։

—Կ. Պոլսոյ պուլկարական նախկին գործակատար Պ. Տիմիթրով Բարիզի Արուեստահանդէսին պուլկարական ընդհանուր գոմիսէր կարգուած է։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ առջի օրը Թէհրանէն ճամբայ պիտի ելլէր, Եւրոպա կատարելիք ուղեւորութեանը ձեռնարկելու համար։ Նախ Բեռլերպուրկ պիտի երթայ, ուր քիչ ատեն կենալէ ետքը Ֆրանսա պիտի ուղեւորի։ Նախ Լերմուկ ունեցող քաղաք մը պիտի մնայ և յետոյ Արեւստահանդէսը պիտի այցելէ։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը հաւանօրէն Ֆրանսայէն ուղղակի Լոնտոն ուղեւորի։

ՍԻՏՆԷՅԷՆ (Աւստրալիա) կը հեռագրեն թէ ժանտախտը կ'աւելնայ։

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Գոսովայի կուսակալ անուանուեցաւ Բրէգրինի կառավարիչ Բէ շատ պէյ որ արդէն փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

—Միւթէմմիզի ատիճան տրուեցաւ Բէյրայի նախկին դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Խալիտ Զ-թի պէյի։

—Պրուսայի նահանգին էյրէվիտ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Հիմանէի (Էնկիւրի) գայմագամ Թահիր պէյ, որուն յաջորդեց Տէվիրճիի (Այտընի) գայմագամ Բաժի պէյ։ Ասոր ալ յաջորդեց Միլիքի վարժարանին նախկին շրջանաւարտներէն Համտի էֆ։

—Զորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ դատական նախարարութեան հաշուակալութեանց դիւանին առաջին քարտուղար Թալաթ պէյի։ Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազի անդամներէն Իսսան պէյի։

ՄԱՀ ՕՍՄԱՆ ՓԱՇԱՅԻ — Արքունեաց համատատար Դաղի Օսման փաշա որ ժամանակ մը ի վեր հիւանդ էր, երէկ գիշեր մեռաւ ժամ 4ին։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով Օսման փաշայի նման մեծ անձնաւորի թեան մը մահը, շատ զգածուեցաւ և առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյը, սենեկապետ Բաղիպ պէյը և Պէշիքթաշի հրամանատար Հասան փաշան ղրկեց Օսման փաշայի ապարանքը և միմեանց տուաւ անոր ընտանիքը։ Յուզարկաւորութիւնը այսօր կը կատարուի հանդիսաւոր։ Օսման փաշա ծնած է Թոքատի մէջ։ 1269ին, այսինքն 47 տարի առաջ, զինուորական բարձրագոյն վարժարանէն ապայակոյտի տեղակալի ատիճանով ելած էր։ Խրիմեան պատերազմին մասնակցող Ահմէտ փաշայի տրամադրութեանը տակ՝ իբրեւ ամրութեանց պաշտօնեայ՝ Թուլչա ու Սիլիսթրէ գտնուեցաւ։ Պատերազմը աւարտելէն ետքը սպայակոյտի սպայ կարգուելով 1271ին հարիւրապետի ատիճան ստացաւ։ Եօթը տարի վերջը դեր հազարապետի ատիճանով Սեւ Լերան պատերազմին մասնակցեցաւ և ի վարձատրութիւն իր բարւոք ծառայութեանց հազարապետութեան բարձրացաւ։ Հինգ տարի ետքը՝ իբրեւ հետեւորդ Ճէվէթ փաշայի, Կրէտէ գնաց և հոն Զաչը Մանասքրի վրայ կատարած յարձակումովը նշանաւորը հանդիսանալով դեր-զնդապետութեան ատիճան ստացաւ։ 1286ին գնդապետութեան ատիճանով եկէմէն ղրկուեցաւ. տարի մը ետքը միլիւիայութեան բարձրացաւ։ 1289ին Կ. Պոլիս վերադառնալով կեդրոնական զօրաբաժին հրամանատար կարգուեցաւ։ Տարի մը յետոյ, Սերպիոյ դէպքին ատեն, Նիշ ղրկուեցաւ, ուրկէ տարի մը վերջն ալ Ֆէրիգիւղեան ատիճանով Վիտինի զօրաբաժին հրամանատար կարգուեցաւ, յաջորդելով Եմվէր փաշայի որ հիւանդ էր։ Նոյն դէպքը սատկացած միջոցին յաջողութեամբ Ատլիէ և անկէ ալ Զայչար մտաւ։ 1292ին Սերպիոյ հետ հաշտութիւն կնքուելէ յետոյ երբ ռուսական պատերազմը ծագեցաւ, Վիտինի ընդհանուր հրամանատար կարգուեցաւ, և տարի մը ետքը Բէլիճայի մէջ տարած առաջին յաջողութեան իբրեւ վարձատրութիւն միւշիրութեան ատիճանին բարձրանալով «Դաղի» տիտղոսն ստացաւ։ Քանի անգամներ Սպարապետութեան պաշտօն վարեց։ Բէլիճայի գործերը բերած յաջողութիւնը մեծ հանեց և ամէն կողմ «Բէլիճայի նշանաւոր պաշտպանող» տիտղոսը սկսան տալ Սուման փաշայի։ Ուէէր ականակուռ Իմթիազ, Իմթիազի ոսկի ու արծաթ, Բէլիճայի ոսկեղենական պատերազմի շքադրանները և օտար տէրութեանց կողմէ տրուած բազմաթիւ պատուանշաններ։

ՊԱՐՍԻՑ Շահը վերջերս Թեհրանի պալատան մէջ շքեղ ընդունելութիւն մը կատարեր է։ Այդ միջոցին օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին մասնաւոր մեծարանքներուն արժանացեր է։ Շահը յայտարարեր է դեսպանին թէ Վեհ. Սուլթանին նկատմամբ մեծ յարգանք և բարեկամական զգացումներ կը տածէ։

ԳՈՒՐԳԱՆ ՊԱՇՐԱՄԻ առթիւ ազատարձակուիլիք բանտարկեալներուն թէ կ. Պոլսոյ և թէ նահանգներուն մէջ մէկ ցուցակը պատրաստուելով մէկ երկու օրէն պիտի մատուցուի Վեհ. Սուլթանին։

ՀԸՆԶԻ ՊԷՅ —Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Տպագրական Տեսչութեան օգնական Հընզի պէյի բարւոք և գնահատելի պաշտօնավարութիւնը, բարձրացեր է առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշանով վարձատրել զայն։ Կը չնորհաւորեն Հընզի պէյը կայս. այդ բարձր շնորհաւորութեան համար։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱ

բագործներ բնակիչ մը լեռը նռնելով փրկանքի մը փոխարէն սրձակած եւ յետոյ անյայտացած էին։ Նոյն գաւառակէն ե-ռեք հոգի որոնք ոճրագործութեան մը առթիւ փնտռուելուն համար Ցունաստան փախած էին, աւազակներուն հետ վերադարձած և սկսած են ամէն տեսակ չարիքներ գործել։ Անցեալ հինգշաբթի այդ աւազակները, Կրա հրացաններով զինուած, Բարբաք Տաղի մէկ գիւղին բնակիչներուն վրայ յարձակեր են։ Գիւղացիներուն հետ փոխանակուած հրացանձգութեան ձայները լսացուելով, շրջականերու ժողովուրդը հաւաքուեր է, կարծելով որ աւազակներու մեծ խումբ մը կայ։ Լուրը տարածուելով և կարծուելով որ ծանր ընդհարում մը կայ, տեղական կառավարութիւնը խնդիրը իմացուեր է Այտընի կառավարչին։ Որովհետեւ Այտընի հասած տեղեկութիւնները Սէօքէի գաւառապետին տեղեկագիրը կը հաստատէին, ոստիկան-զինուորներ ղրկուեր են բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար. բայց յետոյ տեղւոյ վրայ քննութիւն կատարուելով հաստատուեր է թէ աւազակները հինգ հոգի են որոնց մէկը սպանուած է ընդհարման միջոցին։

ԺԱՆՏԱԼՍ.— Ատէնի մէջ, մէկ շաբաթուան միջոցին, ժանտախտ 50 դէպքեր պատահեր են որոնց 27ը՝ մահացու։ Այդ պատճառով չրջենաւային երթեւեկութիւնները դադրեցուցած են Նոյն նաւահանգիստին ու Կարմիր ծովի եզերքներուն միջեւ։ Մախսուսէի երկու չոգենաւեր որոնք Ճիտտէ կը գտնուին, պիտի երթեւեկեն այդ քաղաքին և Սուէզի միջեւ։

—Առողջապահական Խորհուրդը որոշեց այդելել օսմ. սահմանագլուխին մուտքը Բաֆէնտուզի և Խանքինի կողմէն, բացի երեք տեղերէ, ուր ճամբորդները բժշկական խիստ քննութեան մը պիտի ենթարկուին։ Այդ ուղեւորներէն անոնք որ կասածելի հիւանդութեան մը ախտանիշերը ունենան օսմ. սահմանագլուխը պիտի չընդունուին։

ՏՈՒԶԼԷ ՊԱՆԻԻ տնօրէն Պ. Ֆոն Սիմէնս մտերս Կ. Պոլիս պիտի գայ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներէ առնըուած լուրերու նայելով բամպակի գինը ինկած է։ Մարսիլիոյ մէջ ալ լուրերայի գինը բարձրացած է։

ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆՑ բարենորոգման համար ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Ըէֆիգ փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը, երէկ ալ գումարուեցաւ։ Նիստերը այսօր և շարաթ պիտի շարունակուին։ Յանձնաժողովը բաւական յառաջացուցած է իր խորհրդակցութիւնները։

ԿԱԼՈՒԱԾԱՀԱՄԱՐԻ գործողութիւնները սկսան թաղապետութեան Ա. շրջանէն։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ հռ. գուգի Ա. ճիւղը երէկ երկրորդ անգամ զբաղեցաւ այն դատով զոր դատական նախարարութիւնը բացած է առեւտրական դատարանին վճռագիրներու գործադրութեան հիւղին նախորդ տեսուչ Մէհմէտ Ճէլալ պէյի, արդի տեսուչ Աբիֆ պէյի և արկղակալ Ֆարիզ էֆէնտիի դէմ, պահանջելով նոյն հիւղին մէջ գործուած զեղծումներուն իբրեւ արդիւնք՝ առաջ եկած բացին՝ 324,148 ղրուշին, հաստատումը։ Դատական նախարարութեան կողմէ ներկայ էր փաստաբան Էշրեպ էֆէնտի։ Ճէլալ պէյի ու Ֆարիզ էֆէնտիներուն դիմաց Շապուկ էֆ. և Աբիֆ պէյիները՝ Զօհրապ Գրիգոր էֆ.։ Օրինական նախնական գործողութիւնները կատարուելէ ետքը, փաստաբան Էշրեպ էֆ. պահանջեց որ այդ բացը գտնուի նոյն երեք պաշտօնեաներէն իբրեւ պատասխանատու։ Շապուկ էֆ. ալ պահանջեց քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որպէս զի աւելի մանրամասնօրէն պարզուի խնդիրը։ Բէմալ էֆ. ալ ըսաւ որ Ճէմալ պէյ, բաղքի տեղի չտալու համար 7000 ղրուշ յանձնած է և թէ մնացած մասը անոր պաշտօնավարութեան միջոցին չի վերաբերիր։ Զօհրապ էֆ. ալ յայտարարեց թէ քանի որ բացին ո՛ւր պատահած ըլլալը ճշդուած չէ և միայն վճռագիրներու գործադրութեան հիւղին մէջ տեղի ունեցած է կ'ըսուի, հետեւաբար դատը անորոշ կը մնայ։ Թէ այդ բացը եթէ նոյն դիւանին ամէնէն մեծ պաշտօնական տուժել հարկ պիտի ըլլայ, այդ մեծ պաշտօնեան գործադիր հիւղին նախագահն է։ Թէ գործադիր պաշտօնեաներու պաշտօնական հանգամանքին դէմ բացուած դատը օրէնքին համաձայն չէ և թէ այդ բացին հետեւանքին դէմ դատավարութիւն կը կատարուի և Հուգուգի երկրորդ դատարանին առջեւ այդ գործին հետ առնչութիւն ունեցող դատ մը կը տեսնուի։ Զօհրապ էֆ. պահանջեց որ ատոնց վերաբերեալ բոլոր գրութիւնները բերուին և յետոյ դատը ճշդուի։ Զօհրապ էֆ. նաեւ պահանջեց որ եղած բացը մանրամասնօրէն ճշդուի և զօրաւոր ապացոյցներով հաստատուի։ Վերջապէս դատը ապրիլ 22ին յետաձգուեցաւ, որպէս զի քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագրին մէկ պատճէնը և ուրիշ թուղթեր բերուին։

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ օրէնքը կը տրամադրէ որ օսմ. հպատակ մը երբ արտօնութեամբ օտար հպատակ ըլլայ, իր հպատակութիւնը փոխած թուականէն օտար հպատակ կը նկատուի։ Արդ, ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ նոյն օրէնքը չի տրամադրեր թէ արտօնութեամբ օտար հպատակութիւնը ընդունողները չեն կրնար օսմ. երիտները վերադառնալ, նկատելով որ 1308 տարին եղած կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ օտար հպատակ ըլլալու համար արտօնութիւն ուզող օսմ. հպատակները պէտք է արտօնել՝ այլեւս Թուրքիա չվերադառնալու պայմանով, և նկատելով որ կայս. նոյն Իրատէն այն ատեն օրէնքի կարգ անցած է, հետեւաբար օտար հպատակութիւնը ընդունողները չեն կրնար Թուրքիա վերադառնալ, ուրիշ բան է եթէ օսմ. հպատակութիւնը վերստին ընդունին։

ՄԱՐՍԱՆԵՆԴՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիրի, Պէրութի, Իսքէնտէրունի և Սէլանիկի ծովախորշերուն մէջ չոգենաւեր պիտի յատկանան, մաքսանենգութեան առաջքը առնելու համար։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական վերատեսչութիւնը հրահանգ ուղեց, որպէս զի համաձայն հասցէով հեռագիրներու վարձքը զեղչուի և այդ դրութիւնը ներքին հաղորդակցութեանց համար ալ գործադրուի։

ԲԱԼՈՒ գաւառակին քանի մը գիւղերու կարօտ երկրագործներուն 20,000 ղրուշի փոխառութիւն մը պիտի ըլլայ ապրիլ 15էն առաջ։

ՍԱՄՍՈՆ ԿՂԶԻՆ.— Բ. Դուռը վաւերացուց այն օրինագիծը որ կը վերաբերի Սամսոնի իշխան Քոսթաքի էֆ.ի՝ կղզիին մէջ քննական պտոյտ կատարելու պարտականութեանը։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ. — Մտադրութիւն կայ Պէրլին Օսթանտրի երկաթուղիի գիծը միացնելու Արեւելեան Ճեպընթացի գիծին։ Միացումը պիտի կատարուի Բէշթայէն Կ. Պոլիս եկող կառախումբին հետ։ Այդ որոշումը պիտի գործադրուի մայիսի սկիզբէն։ Այդ կերպով Կ. Պոլսոյ և Պերլինի միջեւ եղած հեռաւորութիւնը՝ 2363 քիլոմէթր՝ 50 ժամէն պիտի կրճատուի։

ՄԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ Դ. էջին մէջ կարդալ Հանրային Պարտքի Վարչութենէն հաղորդուած ցուցակ մը։ Այդ ցուցակին մէջ նշանակուած են 30 միլիոն մարքի փոխառութեան 23ոդ Վիճակահանութեան (1 ապրիլ) մէջ 400 մարքանոց թիւերը։ Վերջուան թուով պիտի հրատարակենք 2000 և 4000 մարքանոց թիւերուն ցուցակներն ալ։

ԲԵՐԱՅԻ հրամանատար Ֆարիզ փաշա քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նախարարութիւնը որոշեց տասը հազար ոսկի յատկացնել Թուրքիայի մաքսանոցին։

ԻՆՃԼՈՒԷՆՑԱ.— Կ. Պոլսոյ ձիերուն մէջ ինֆլուէնցա ճարակած է։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Առջի գիշերը ոճիր մը գործուեցաւ Պոլսոյ Ճուլբուր խանին մէջ։ Սարգիս անուն Հայ մը կռուեցաւ Ցոյնի մը հետ որ սենեակին վարձքը ուզած էր։ Այդ միջոցին Սարգիս երկաթով մը զարկաւ Ցոյնին գլխուն որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և ուղեղը դուրս ինկաւ։ Ոստիկանները հասնելով ոճրագործը ձերբակալեցին և վիրաւորը հիւանդանոց տարին։

Թէեւ մեր քաղաքը բաւական ատենէ ի վեր առաջդիմութեան շաւղին մէջ մտած է՝ շատ մը օգտակար ձեռնարկութեանց շնորհիւ, ու կրնայ կատարեալ կիրակիի չարթուան մէջ խօսուած Տ. Մամբրէ Սրբազանին քարոզներուն մէջ այդ մասին ակնարկութիւն չեղաւ Տ. Ներսէս Արեղային մնացեր էր այդ բաժինը զոր նախընթաց չարթուն աւարտեց։ Ն. Գերապատուութեան՝ Տ. Մամբրէ Սրբազանի քարոզները տնտեսական էին՝ խօսուած ժողովրդական խիստ դիւրահասկնալի լեզուով մը զոր Սրբազանը իրեն եւեթ կը վերապահէ։ Այդ քարոզներով զգալի կերպով բացատրուեցան Աւետարանի մէջ յիշուած հարուստը և անոր հակապատկեր ողորմելի Ղազարոսը, նոյնպէս տնտեսագէտ մեծատունը ու անոր տնտեսը։ Ամբողջ ժողովուրդը գոհ մնաց Ն. Սրբազանութեան քարոզներէն որ գնահատուեցան նոյն իսկ Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօրմէն։

—Ս. Հայրապետը Հնդկաստանի Հայոց ուղղեալ կոնդակ մը ղրկեր է, որով կը յորդորէ ժողովուրդը նպաստելու իրենց առաջնորդ Տէրունական Տ. Մաղաքիա Եպիսկոպոսին բացած հոգեւոր դպրոցին։

— Աւշափահասներու ամուսնութեան արգելք դնելու համար վերջերս հայրապետական կոնդակ մը ղրկուեր է Շուշիի թեմը։ Այս կարգադրութեան առիթ տրուած են երկու քահանաներ՝ որոնք Շուշիի թեմին մէջ 10 տարեկան աղջիկ մը պսակած էին տարիքը առած երիտասարդի մը հետ։ Ս. Հայրապետը իմանալով այդ պարագան, պէտք տեսած է հայրապետական կոնդակով մը արգիլել այդ կարգի պսակները։ Ասկէ զատ, հրամայեր է որ մանրաման քննութիւն մը բացուի Շուշիի մէջ կատարուած այդ ամուսնութեան մասին, որպէս զի պատասխանատուութիւնները ճշդուին և յանցաւորները պատժուին։

ԱԶԳ.— Կիրակօրեայ մանկավարժական դասախօսութիւնը Բերայի Արհեստանոցին մէջ, 26 մարտ 1900, ժամ մէկուկէսէն հինգ (Բ. Ե.)։

Դասախօսք.— 1. Գալուստ էֆ. Մալթեան (Գրի և ընթերցանութեան ուսուցմունք)։ 2. Մինաս էֆ. Մալեան (Բարոյական դաստիարակութիւն)։ 1—2

ԱԶԳԱՅՔԵՐ

Ս. Էջմիածնայ Սինոդը վերջին ամիսներու մէջ երկու պսակ լուծած է։ Երկու անձերը, մէկը Թիֆլիսէն և միւսը Աղեքսանդրապոլէն, բողոքած են իրենց կնոջ ապօրէն և անբարոյական ընթացքին դէմ։ Սինոդը մանրաման քննութենէ ետքը լուծեր է այդ պսակները, և հրամայեր է այդ այրերուն ուրիշի հետ նորէն ամուսնանալ։ Թիֆլիսցի անձը նախապէս Վրասանի և Իմէրէթի թեմի կոնսիստորիային խնդրագիր տուած և մերժուած ըլլալով, այս անգամ Սինոդին դիմեր է որ ընդուներ է իր խնդիրքը։

—Ռէօթահիոյ առաջնորդարանէն տեղեկութիւն տրուած է Պատրիարքարանի թէ Ափիոն Գարահիսարի երկու քահանաները որոնք առաջն. Տեղապահի անուան յիշատակութիւնը դադրեցուցած էին, վերկանգնած են յիշատակութիւնը, հնազանդելով Կրօնական Ժողովոյ որոշման։

— Երեւանցի Գրիգոր Խեղու

ՍԻՐՈՊ ՏԷ ՌԷՖՈՐ ԻՈՏԷ
ԿԴԻՄԴ՝ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Միւս Անթիաբուպիւրջի և Մուռի ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, ոսկրոցն ու սակարակաղմ տղայոց մարմնի փչրիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնդիկները կասեցնելու և սաստիկը բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

ԱԶԴ ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉ.

ՓՈԽԱՌՈՒԻԹԻՆ 30 ՄԻԼԻՈՆ ՄԱՐՔԻ
23ոդ վիճակահանութիւն Ապրիլ 1ի,
կատարուած 29 Մարս 1900ին

432 քուրիւռ 400 մարք չհած

47	4162	8201	12422	16456	20824
88	4164	8352	12423	16469	20938
142	4224	8360	12427	16481	20941
192	4267	8371	12477	16542	21113
216	4285	8447	12601	16549	21290
321	4289	8480	12659	16567	21361
408	4291	8546	12710	16619	21377
434	4298	8617	12748	16629	21411
474	4415	8703	12777	16719	2 468
489	4438	8726	12807	16767	21557
491	4496	8737	12974	16815	21604
587	4594	8755	12993	16930	21608
627	4602	8777	13035	16133	21647
652	4617	8837	13045	17145	21675
683	4657	9092	13046	17201	21680
708	4876	9122	13128	17362	21685
735	4972	9138	13308	17408	21728
762	5026	9140	13312	17411	21740
876	5060	9146	13337	17412	21782
906	5081	9158	13370	17455	21791
977	5201	9194	13415	17514	21797
980	5224	9201	13515	17539	21922
1098	5339	9205	13532	17545	2 945
1234	5453	9312	13618	17676	21984
1257	5474	9322	13696	17693	22033
1356	5612	9489	13813	17756	22045
1387	5750	9515	13840	17762	22055
1434	5804	9550	14883	17779	22117
1579	5842	9567	14317	17805	22135
1639	5975	9587	14382	17884	22154
1718	5985	9603	14555	18035	22184
1803	6101	9655	14679	18047	22194
1811	6111	9725	14724	18201	22221
1821	6130	9741	14902	18296	22242
1832	6248	9786	14913	18308	22251
1847	6286	9812	15007	18333	22294
1905	6297	9863	15034	18372	22555
1972	6304	9952	15057	18474	22679
2042	6409	9960	15114	18532	22695
2075	6443	10077	15203	18669	22755
2103	6447	10088	15221	18723	22758
2112	6509	10093	15244	18737	22790
2122	6517	10105	15254	18847	22839
2236	6531	10391	15268	18892	22875
2263	6661	10566	15305	19016	22992
2297	6685	10612	15307	19040	23020
2407	6734	10666	15324	19121	23099
2458	6794	10817	15359	19182	23146
2459	6829	10847	15413	19207	23171
2705	6882	10967	15437	19623	23334
2780	6918	11037	15447	19329	23386
2845	7022	11061	15452	19426	23451
2862	7114	11130	15456	19486	23459
2987	7147	11184	15483	19518	23597
2989	7237	11230	15499	19557	23598
3094	7291	11270	15566	19566	23622
3095	7370	11280	15593	19570	23950
3122	7415	11317	15709	19821	24024
3158	7426	11319	15758	19822	24044
3265	7469	11546	15759	18823	24070
3291	7524	11917	15762	19866	24253
3523	7528	11663	15829	19900	24360
3709	7655	11829	15856	20184	24378
3727	7703	11844	15866	20397	24401
3733	7757	11848	15926	20446	24450
3779	7827	11918	15959	20477	24474
3783	7830	12000	16055	20480	24495
3813	7984	12036	16101	20613	24547
3823	8023	12134	16108	10616	24602
3979	8128	12212	16301	20636	24689
4136	8131	12267	16451	20734	24780
4148	8179	12274	16452	20789	24952

ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔՈՐԱՀԱՏԵՐ
(DRAGEES GELINEAU)

ԶՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԸ, գլխաւորաբար ԼՈՒՍՈՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) և տղոց յատուկ ԶՂԱՁԳՈՒԹԻՒՆԸ (ՀԷՎԱԼԷ) արագ և հիմնապէս բուժելու ամէնէն ազդեցիկ դեղը. ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Բժշկական լրագիր Ֆրանսայի)։

Կիներու ԱՐԳԱՆԴԱԽԵՂԴՈՒԹԻՒՆԸ (ԻՍԹԷՐԻ), ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ և քառասունէն յետուն տարեկան հասակին մէջ սովորական դադարումին հետեւանքով անոնց ենթարկուած հոգեկան հիւանդութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ բուժելու ամէնէն ազդեցիկ դեղը ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Տոքթ. Բօլ տը Ռէյնիօն)։

ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏԵՐը մանագէտ բժիշկներու կողմէ, շատ մը ԶՂԱՑԻՆ ԾԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ենթարկուողներու յանձնարարուած և հրաշալի արդիւնք ցոյց տուած է, ինչ որ առանց մեծ վտանգի ենթարկուելու կարելի չէր ձեռք բերել լոկ պրօմիւրի գործածութեամբ. այս հիւանդութեանց մէջ գլխաւորաբար կընանք յիշել ԼՈՒՍՈՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) Առողջապահական լրագիր Ֆրանսայի։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ 496 9—26

ՊԷԼԿՐԱՏԻ
ՍԵՐՊԻՍԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

(Ամփոփում կարեւոր յօդուածներու)

Ընկերապետն Կ. Պոլսոյ Գրքակալաց
Գ. ԽԱՑԻՄ ՄՈՌՏԷՀԱՑԻ ՔՕՀԷՆ

Յօդ. 1, 2 4.— Սերպ ընկերութիւնը, որուն նպատակն է իր անդամներուն հարկ եղած միջոցները ընձեռել օրինաւոր ամուսնութեան մը համար, յանձնելով որոշ գումար մը՝ իբր դրամագիտ, հաստատուած է Պէլկրատ քաղաքին մէջ. այդ յանձնուելիք դրամը կը գոյանայ անդամակիցներու տուած մասնավճարէն։

Յօդ. 7.— Այս Ընկերութեան կրնան անդամակցիլ մարդիկներ, կիներ, տղաքներ ու աղջիկներ, առանց ցեղի, կրօնքի, ազգայնութեան և երկրի խտրութեան. կրնան մասնակցիլ նաեւ ամէն տարիքէ այրի կիներ և էրիկ մարդիկ։

Անդամակիցներու
իրաւունքներն ու պարտաւորութիւնները

Յօդ. 13 — Ո և է մէկը կրնայ Ընկերութեան անդամակցիլ, առաջին անդամ վճարելով 10 ֆրանք՝ իբր մուտք, և 50 սանթիմ հաշուեգրքոյկի մը համար. յետոյ, ամէն ամիս պէտք է վճարէ 50 սանթիմ՝ մինչեւ իր ամուսնութեան օրը։

Յօդ. 16, 17 —Մէկ անձ մը չի կընար երկու հոգիի համար գրուիլ. այսինքն չի կընար երկու գրքոյկ մէկէն առնել ու վերջն ալ երկու անդամ դրամագիտ և կամ նուէր գանձել Ընկերութենէն։ Այդ նուէրը առնելու իրաւունք ունենալու համար, առնուազն պէտք է մինչեւ 5 ամիս բաժանորդ եղած ըլլայ։

Յօդ. 18. — Ընկերութեան իւրաքանչիւր անդամ որ առնուազն 5 ամիս և առառաւելն մէկ տարի բաժանորդ մնացած է, Ընկերութեան միւս անդամներէն 5ական սանթիմ ստանալու իրաւունք կ'ունենայ զոր Ընկերութիւնը անոր կը յանձնէ ամուսնացած պահուն։ Այդ նուէրը մինչեւ 10 տարի՝ տարուէ տարի կը բարձրանայ 5 սանթիմէն։

Յօդ. 19 .—Եթէ երբեք անդամը մեռնի, Ընկերութիւնը ժառանգորդին կը վերադարձնէ անոր 50ական սանթիմով վճարած դրամը, բացի մուտքի 10 ֆրանքէն։

Յօդ. 25.—Այն անդամը՝ որ կ'ամուսնանայ և կ'ուզէ նուէրը ստանալ, պէտք է իր ամուսնութենէն տասնըվեցնգ օր առաջ ծանուցանէ Ընկերութեան, որպէս զի այս վերջինը ժամանակ ունենայ դրամը պատրաստելու։

Յօդ. 26.—Իբր ապացոյց իր ամուսնանալուն, Ընկերութեան անդամը կը բերէ որ պարզ վկայագիր մը ներկայացնէ։ Նաեւ Ընկերութեան պէտք է թողու իր հաշուեգրքոյկը։

Յօդ. 27.—Ընկերութեան այն անդամը՝ որ մէկուկէս ամսուան ժամանակամիջոցի մը մէջ կանոնաւորապէս չընէր իր վճարումները, կը կորսնցնէ իր բոլոր իրաւունքները և ալ անդամ չի նկատուիր։

Յօդ. 28.—Իւրաքանչիւր անդամ պէտք է հպատակի Ընկերութեան պայմաններուն և ընդունի Ընկերութեան հեղինակութիւնը։

Վճարման եղանակն է հետեւեալը. — Մուտք 10 ֆրանք, հաշուեգրքոյկ 50 սանթիմ, դրոշմաթուղթ 1 ու կէս ֆրանք եւ քսմիսիոն ութ ֆրանք, գումար 20 ֆր.։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Պ. ԽԱՑԻՄ Մ. ՔՕՀԷՆ
Ընկերութեան առաջնակարգ գործակալ
ՊՈԼԻՍ, ՊԱԼՃԸ ԲԱԶԱՐ, ՄԱՔՍՈՒՏԻՊԷՆ ԽԱՆ, Թիւ 31

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ քնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոգին, նեղին փոխանակ մարմնոյն սնունդ մատակարելու, թունաւոր վիրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'ապականի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելancոլութիւն, ևն. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն սնեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուը և ասոնցմէ ծագումնառած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքները իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու պնդութիւնը կ'անհետի։

Տօքթ Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի վաճառանոցներուն մէջ։

479 12—26

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յՍուրպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելլիէ փողոց (Ցուվաս ատ գ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոդռ-Տամ ատ Վիքտուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատասխանատուութիւնն է մէկ միլիարդ ՓԱՌԱՆՈՒՆ միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բռնի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրելոնորու վճարուած՝ մէկ միլիարդ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի չահերն են 14,400,000 ֆր., 1897ին 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր չահերը։ Եթէ մասնակից է, և կամ ասկաւին չէ, իսկոյն չահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուղեցէք իբրեւ հասարակաբար գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու եռամարտեալ ձեւով ապահովագրութեան վրայ. և գէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի վրայ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրք
Լ. ՈՒ. ՆԻՒԹՕՆ ԵՒ ԸՆԿ
Քէնիզ-Պատուիրակ
Գ. ՉՈՒՆԱՅԻՆ
192 Լոյվատա փողոց Վիքթորիա խան Պատրաստ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը
(30 սէպթէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԻՍ ԵՏԷՆ խան, Գարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմընս
Ցակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավուսը փողոց,
Օսմ. նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մարբուճճիլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21 194

Լ'ԱՆԳՐԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 330 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Պ. Պ. Կոմս Էմմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոմոլֆ Հոֆոս, Դեր-Նախագահ.
» Յոզէֆ Հոֆոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ մ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Յան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն
Կառավարութեան Բոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻԼԼ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բեբա, Թիւնէլի հրապարակը, Մարգիոլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ԷՔԻԹԱՊԼ
Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց
Աշխարհիս Է'ն հարուստ և Է'ն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն
Միայն 20 տարեվճարով
Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի
(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի		
Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է ֆր.		4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ինպատասխանի էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուանմէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը
Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ 489

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց հիւզեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵՆՑՈՒ.— ՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՈՒ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.
1898 ի հաշուիչ 34,775,462
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 164,172,000

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիոյ Գրասենեակի վրայ
(Կիր սոկաք Մաստաֆա)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՕՐ ԲԼԷՐԼԻՆ 524

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ'ՐԴ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եռանի թաղեկոսի վրայ յուրը, Գիր Զէյրուտեանց դիմաց)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատիկ ցաւած ատամներն ալ անցաւ կը լեցնեն. յատկապէս և խոսնած ատամներ։

Ներդեղեալ եղանակներու, ճայակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ատամներ կը պատրաստեն, յատ և նման բնականի, գիւտ յեռապատիկ ատամի, ծամելու համար, և ապա պրոսանոսի երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ քիմբրեցուցիչ գեղեցիկ և ամենանատարկագործեալ ատամներու միջոցաւ առանց ցաւ ատամնահանութեան.

Ց. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Գիւր- Ի- ոչ) ինչպէս նաեւ ամէն օր (Ամիս- Ի- գիս) հիւանդ կրնան։

Տանօրէն.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ԶՈՒՆԻՆԻՐ !! 197

Իր անարատութեան պատճառաւ.

ՇԱՐՕԹՕ
բէրթոնը միակն է որ կը գործածուի Գ. Բարթէօի, Գերլիեի, Վիէննայի և Բեռլրպուրկի աշխատանոցներ. բան և Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐՆՈՒՄ
ՇԱՐՕԹՕԻ ԳԻՆԻ
ԲԷՐԹՈՆԵԱՆ ԲԷՐԹՕՆ
VIN CHAPOTEAUT

Բէրթոնն, որ իբր ամենայաւ սնունդ ծանօթ է, կոմի մարդուութեան արդիւնքն է՝ բէրթոնի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաեւ այն անձերն, որ ունին հիւծուած տաք եկած անարիւնութիւն, սնուցեալներ նոզկանք, տենդ, չքաւորաց, թարախ, թանչք, ուռեցք, քանէռ, ստամոքսի ուլտրդի հիւանդութիւն՝ տար երկրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱՐՕԹՕ., 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ.
և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS
Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ
ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է հեռեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործնեբուն քով։

ՇՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ
ԼՈՒՍՈՆ ԿԵՐԳԱ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ
Ընդարձակ Հալէ, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմ	1497	Զոզ	1011	Մալմ	724	Բոզարիս	186
Ալէքթօ	3607	Գանկ	2908	Գրանտ	1695	Մարէնկ	2273	Սարֆօ	1113
Անտէլ	1541	Գորտս	895	Լիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրէս	1735
Արիսաքս	2377	Դիտս	4811	Միտալկ	1551	Մերտոտ	3557	Միլվիս	1193
Բաստանս	1832	Ֆօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Մէրս	1200
Գորամինս	1264	Ֆուրս	2833	Հորատիս	3660	Մանդէլլս	1735	Թոսսս	1828
Գրաֆս	1076	Ֆրարս	1713	Հուսպէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիլնս	841	Ֆինամս	504	Իսկս	2354	Նէրս	1083	Թորնս	3827
Գրֆֆիս	4431	Իպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թուլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ինրնս	1030	Մնիարիս	4036	Թորբիտս	437
Գուլբաս	1337	Էրատս	1481	Գէլաս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրարինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Գոլբինս	2807	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Գուվինս	1700	Բոլս	510	Վոլս	1259
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1038	Ռիալիս	2229	Վոլիտուրնս	2393
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4552	Լէբանոս	2372	Ռինատս	1663	Տէտս	1359
Գլիս	2697	Կալիլէս	3069	Լիվերնս	1643	Բոլս	1613	Ջէրս	1200
Գոլորատս	4225	Գիրանս	1243	Լորէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Իրարս չոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն մեկնած է և ամսոյս 13ին հոս կը սպասուի։

Մարբիլլս չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսդըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 14ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Բլիս չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսը, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի ամսոյս 6ին։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ
Թիւ 23—24, Բիւշիւք Միւսէթ խան, Ղալաթիա 377

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սարթուան Երթեւեկութիւնք

21 3	Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի	
Դ 22,4	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա մեկնելով Աղեքսանդր ու, Բորտ-Սաիտ, Սուէզ, Գերուզ եւ Ջիդդա	
Ե 23 5	Օ էսա ժամը 5ին միջօրէին առաւ	
23 5	Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսուն, Օռնա Կիրասոն, Տրապզոն, Ռիզէ եւ Պ	
	Ծուսմ ժամը 1ին յետ միջօրէի	
Ուր 24/6	Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի	

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ
Ապրիլ 10ին Սիրէասի, Մարսիլիան
» 16ին Ժօռժի, Անատոլուի եղերք
» 6ին Առմեռնի Անվերջ և Իզմիրի
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 11ին Սիրէասի, Սամսուն, Տրապզոն և Պաֆրա։
» 17ին Ժօռժի, ուղղակի Մարսիլիա
» 7ին Առմեռնի, Անատոլուի եղերք
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2-դասի 175 ֆրանք. Տեղեկութեան համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Գարաքիւ վրայ։ 516 Թ. ՐԷՈՒԼ

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ամէն օրուան երեկոյ մեկնում կը քանի Լիվերպուլ և Ամերիկա

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ումբրիա	7718	Գանիա	4601
Իտուրիա	7718	Ցամարիա	3570
Գերմանիա	7391	Մարոկան	3400
Ումբանիա	7288	Ազատ	2300
Ֆաբանիա	5587	Մարակատ	2300
Սէքսոնիա	5517	Թարիֆա	1400
Ֆալլիա	4809	Ֆալմիրա	1400
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1300
Ալէքսը	2143	Մորոգզ	1300
Գիլատ	1376	Գամանիա	1300
Էնրպուրկ	1646	Լաւրանիա	1300
Գազանիա	4345		

Դիմել առ Ջ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ուիքթոր խան
ՀԱՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31. Հէյմ Սարոգ Նէմրուտ

Աբեսնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ